

Spis treści

WSTĘP	9
ROZDZIAŁ PIERWSZY	
ASYMETRIE RODZAJOWO-PLCIOWE W JĘZYKU	13
1. Wprowadzenie.....	13
2. Androcentryzm w językach świata.....	15
2.1. Imiona i nazwiska, zwroty adresatywne.....	15
2.2. Słowotwórstwo rzeczowników pospolitych.....	16
2.3. Luki leksykalne	17
2.4. Gatunkowość rzeczowników męskoosobowych.....	18
2.5. Asymetryczny wizerunek płci w słownictwie, frazeologii, powiedzeniach i przysłowia.....	20
2.6. Pejoratywizacja rzeczowników żeńskoosobowych	22
2.7. Asymetrie w systemie rodzajowym.....	23
2.8. Nierównorzędność płci w różnych rodzajach tekstów	24
3. Androcentryzm w języku polskim.....	26
3.1. Słowotwórstwo nazwisk i imion	26
3.2. Słowotwórstwo rzeczowników pospolitych.....	29
3.3. Luki leksykalne	32
3.4. Gatunkowość rzeczowników męskoosobowych.....	35
3.5. Słownictwo i frazeologia	40
3.6. Pejoratywizacja rzeczowników żeńskoosobowych	48
3.7. System rodzajowy	50
3.8. Powiedzenia i przysłowia	53
4. Podsumowanie	56
ROZDZIAŁ DRUGI	
WYBRANE ASPEKTY SEKSIZMU WE WSPÓŁCZESNEJ POLSZCZYŹNIE.....	59
I. O CZŁOWIEKU, SEKSIE I URODZIE	
1. Człowiek.....	59
1.1. Uwagi wstępne	59
1.2. Definicje słownikowe.....	60
1.3. Kobieta też człowiek?.....	62
1.4. <i>Wielki człowiek, szlachetny człowiek</i>	65
1.5. <i>Człowiek pierwotny</i>	68
2. Ona, on i sprawy damsko-męskie	75
2.1. Uwagi wstępne	75
2.2. Cnota i dziewictwo	75
2.3. Rozwiążłość.....	77
2.4. Akt płciowy	79
2.5. Małżeństwo i bezżemość.....	81
2.6. Wierność i zdrada.....	84
2.7. Nierząd	85
2.8. Asymetrie semantyczne.....	86

3. Piękna i bestia, czyli rzecz o urodzie	91
3.1. Uwagi wstępne	91
3.2. Atrakcyjność fizyczna	92
3.3. Nieatrakcyjność fizyczna	95
3.4. Inne cechy powierzchowności	98
II. NIEWIDZIALNOŚĆ KOBIET WE WSPÓŁCZESNYCH TEKSTACH	101
1. Wprowadzenie	101
2. Regulaminy, ustawy, przepisy	103
3. Podręczniki szkolne	106
4. Inne teksty, czyli <i>Pan Kowalski w Unii Europejskiej</i>	119
5. Podsumowanie	124
III. SEKSIZM NA OPAK, CZYLI O TYM, CZY JĘZYK POLSKI DYSKRYMINUJE MĘŻCZYZN?	125
1. Wprowadzenie	125
2. Nadużywanie alkoholu i abstynencja	126
3. Czarny charakter i awanturnictwo	128
4. Konflikt z prawem	130
5. Zaradność życiowa i nieudacznictwo	131
6. Inteligencja oraz brak inteligencji	133
7. Odmienność seksualna	136
8. Podsumowanie	137
ROZDZIAŁ TRZECI	
PROBLEMATYKA PŁCI W JĘZYKU MŁODZIEŻY LICEALNEJ	139
I. DZIEWCZYNA I CHŁOPAK, CZYLI LASKA O MENIE, MENO O LASCE	140
1. Uwagi wstępne	140
2. Skojarzenia	142
3. Łączliwość słów <i>dziewczyna/chłopak</i> z przymiotnikami	148
4. <i>Dziewczyna</i> i <i>chłopak</i> w synonimach	152
5. Definicje	154
6. Porównania	160
7. Podsumowanie	167
II. BABSKIE GADANIE A MĘSKA ROZMOWA – MŁODZIEŻ WOBEC ASYMETRII RODZAJOWO-PŁCIOWYCH	168
1. Wprowadzenie	168
2. Stosunek licealistów do seksistowskich frazeologizmów	170
3. Jeszcze o rozumieniu przysłów i porzekadeł	188
3.1. Uwagi wstępne	188
3.2. Brak rozumienia frazeologizmu w części lub w całości	189
3.3. Właściwe rozumienie frazeologizmów	192
3.4. Inne cechy wypowiedzi uczniowskich	193
3.4.1. Emocjonalność	193
3.4.2. Interpretacje humorystyczne	194
3.5. <i>Kobieta najlepszym przyjacielem człowieka</i>	194
3.6. Podsumowanie	196

III. CZE JOŁOPIE!, CZYLI O GRZECZNOŚCI UCZNIOWSKIEJ.....	197
1. Wprowadzenie.....	197
2. <i>Pozdówka</i> , czyli o powitaniach i pożegnaniach.....	200
3. <i>Elo, Ziomek!</i> , czyli o zwrotach adresatywnych.....	202
4. <i>Jestem ci wdzięczny do śmierci i o jeden dzień dłużej</i> , czyli o podziękowaniach.....	203
5. <i>Sorniaczek</i> , czyli o przeprosinach.....	205
6. <i>Tak wyglądasz, że mógłbym cię dziś zjeść</i> , czyli o komplementowaniu.....	207
7. <i>Ale paszczur!</i> , czyli o wyrażaniu dezaprobaty.....	209
8. <i>Nie martw się, jutro będzie Lepper</i> , czyli o pocieszaniu.....	212
9. Czy warto być grzecznym?.....	214
10. Po co jesteśmy grzeczni?.....	217
11. Podsumowanie.....	220

ROZDZIAŁ CZWARTY

REAKCJE WOBEC ANDROCENTRYZMU JĘZYKOWEGO.....	225
--	-----

1. Uwagi wstępne.....	225
2. Międzynarodowa recepcja językowej nierównorzędności płci.....	226
2.1. Wprowadzenie.....	226
2.2. Językoznawstwo feministyczne.....	228
2.3. O relacjach między językiem, społeczeństwem i zachowaniami ludzkimi.....	230
2.4. Konsekwencje seksizmu językowego.....	232
2.5. Nieseksistowskie reformowanie języka.....	244
3. Asymetrie rodzajowo-płciowe w polskiej refleksji językoznawczej.....	250
3.1. Uwagi wstępne.....	250
3.2. Nietostrzeżenie problemu.....	251
3.3. Podejście informująco-relacjonujące.....	252
3.4. Podejście relacjonująco-krytyczne.....	253
3.5. Akceptacja lub negacja seksizmu.....	257
3.6. Stanowisko najbardziej radykalne – językoznawstwo feministyczne.....	260
4. Nieseksistowska polszczyzna?.....	265
4.1. Uwagi wstępne.....	265
4.2. Językoznawcy a reforma języka.....	267
4.3. Młodzież wobec seksizmu językowego.....	269
4.4. Zmiany, ale jakie?.....	275
5. Uwagi końcowe.....	282

LITERATURA.....	285
-----------------	-----

Materiały źródłowe.....	285
Prace cytowane w tekście.....	286